Gemeente Midden-Delfland

Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl

Aan de gemeenteraad

Ons kenmerk 612514
Bijlage(n)

03 JUL 2024

Onderwerp
Proces invoering Wet versterking participatie op decentraal niveau

Datum
28 juni 2024

Geachte raadsleden,

Op 4 juni 2024 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau aangenomen. *Citaat samenvatting Tweede Kamer* : "Dit wetsvoorstel wil de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente versterken. Ook wordt het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van een taak over te nemen zoals het beheer of onderhoud van een park of buurthuis."

Wet wijzigt feitelijk de Gemeentewet
Door deze wet wijzigt artikel 150 van de Gemeentewet. Deze wijziging treedt in werking op 1 januari 2025. Het overgangsrecht biedt gemeenten twee jaar de tijd om deze wetswijziging te verwerken.

Inhoudelijke consequenties zijn:

1. **Inwonersparticipatie:** Bij deze vorm van participatie komt het initiatief vanuit de overheid om inwoners en maatschappelijke organisaties te betrekken. Op dit moment is dat geregeld in de Inspraakverordening. Deze verordening regelt nu hoe inwoners bij de beleidsvoorbereiding betrokken kunnen worden. De verordening moet worden uitgebreid tot een participatieverordening. Inhoudelijk komt dit er op neer dat ook regels voor de beleidsuitvoering en -evaluatie opgesteld moeten worden.
2. **Overheidsparticipatie:** Dit is een vorm van betrokkenheid waarbij het initiatief uitgaat van inwoners en maatschappelijke organisaties. In de participatieverordening moeten voorwaarden opgenomen worden hoe zij taken van de gemeenten kunnen overnemen. In het wetsvoorstel genoemd als 'uitdaagrecht'.

Planning uitwerking consequenties wetswijziging is 2e of 3e kwartaal 2025
Het overgangsrecht biedt een langere termijn om een participatieverordening op te stellen. Het is passend om ruim binnen die termijn te blijven want u hebt, als raad, meerdere malen het belang van participatie benoemd. Daarnaast is de huidige inspraakverordening uit 2004 beleidsarm ingeregeld. Een kader vanuit de gemeenteraad hoe beide vormen van participatie uit te voeren draagt inhoudelijk positief bij aan de kwaliteit, effectiviteit en het draagvlak. De planning is om de komende periode bij externe bureaus een offerte op te vragen om met betrokkenheid vanuit de gemeenteraad het opstellen van uitgangspunten en voorwaarden voor inwoners- en overheidsparticipatie uit te werken. Wij verwachten in de raadscyclus van oktober met een inhoudelijke toelichting en budgetvoorstel te komen.

Externe begeleiding is wenselijk om vanuit gedeelde begrippen participatie uit te werken
Het vanachter een bureau opstellen van een verordening die voldoet aan de regels is een optie. In de praktijk wordt al gewerkt met de participatieladder. Oplopende trap is raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen. Alhoewel deze stappen wel vaak bij aanvang van participatie wordt benoemd is het niet altijd duidelijk. Als deze situatie zich voordoet, heeft dat een negatieve invloed op het besluitvormingsproces en de betrokkenheid van inwoners. Welke trede van de ladder wordt gekozen heeft ook direct invloed op het mandaat van een raadslid als gekozen volksvertegenwoordiger, de zogenaamde representatieve democratie. De participatieve democratie is aanvullend op dat mandaat. De bestuurlijke verantwoordelijkheden blijven bij participatie in principe ongewijzigd. Zeker bij overheidsparticipatie is dat een onderwerp waar vanuit een gedeeld kenniskader over nagedacht moet worden bij de uitwerking in voorwaarden.

De wijziging van de Gemeentewet is een goede aanleiding om te komen tot actuele voorwaarden voor overheids- en inwonersparticipatie. Beide vormen van participatie zijn overigens niet nieuw in onze gemeente. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld de uitwerking van ruimtelijke plannen, de Adviesraad Sociaal Domein, Buurtpreventie en de exploitatie van de Dorpshoeve. Bij de uitwerking van de voorwaarden kunnen deze praktijksituaties als referentiekader dienen.

Relatie met andere actuele ontwikkelingen
Participatie is een belangrijk instrument voor onze gemeente. Actuele onderwerpen waar dit een relatie mee heeft zijn:

- **Omgevingswet:** De Omgevingswet vraagt om een participatieve aanpak bij het betrekken van belanghebbenden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De uitwerking van participatie op basis van de Omgevingswet is al gestart. Deze processen kunnen deels gezamenlijk oplopen. De vormgeving van participatie onder de Omgevingswet wordt ook meegenomen in de Omgevingsvisie 2.0.
- **Toekomstvisie 2050:** Het betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties is een belangrijk uitgangspunt bij het proces van de Toekomstvisie 2050. In het streefbeeld hiervan komt een weergave van wat onze inwoners verwachten en willen met de betrokkenheid bij hun gemeente. Die uitkomst moet vertaald worden in de participatieverordening.
- **Beleidskader communicatie:** Dit beleidskader geeft aan op welke wijze wij inwoners informeren en met hen communiceren. Dat is een eerste stap bij alle vormen van participatie. De participatieverordening is een inhoudelijke uitwerking hoe en bij welke onderwerpen wij inwoners zullen betrekken.
- **Visie Cittaslow:** In de visie Cittaslow Nederland zijn de kernwaarden Verbondenheid, Identiteit, Toekomstbestendig en Ambitieus (VITA) uitgewerkt. Het zijn van Cittaslow schept verwachtingen en stelt daarmee voorwaarden aan de ambitie op het terrein van participatie. Zeker het feit dat de filosofie aansluit op de kernwaarden van een samenleving heeft directe invloed op de ambitie bij overheidsparticipatie.
- **Dienstverleningsprogramma:** Onze dienstverleningsvisie heeft als uitgangspunten oprechte belangstelling, deskundig, gedreven en naar de bedoeling te werken. Participatie gaat in essentie ook over menselijk contact, vertrouwen en oprechte interesse in elkaar. De wijze van uitwerken van de voorwaarden in regelgeving en daarna uitvoering in de praktijk is een nadere invulling van het dienstverleningsprogramma.

Kortom, het is tijd om onze werkwijze met betrekking tot participatie grondig te actualiseren. Met deze brief hebben we u geïnformeerd over de eerste stappen, de externe begeleiding en de relatie met diverse andere actuele onderwerpen in de gemeente. In oktober willen we u een concreet voorstel voor de aanpak voorleggen.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

M.A.I. Born
gemeentesecretaris

F.I. Noordermeer – van Slageren
burgemeester